

Rettigheter til tannbehandling for personer med alvorlig psykisk lidelse

Gardermoen 27.september 2016 – Tannhelse hos personer med psykose

Tannlegespesialitet i klinisk odontologi?

- Tverrfaglig odontologisk spesialistutdanning under utprøving ved UiT
- Tredje og siste forsøkskull 2017-2020

Spesialist i klinisk odontologi vil ha

- en helhetlig profesjonell og akademisk kompetanse og
- et bredere spekter av kliniske og teoretiske ferdigheter enn en allmennpraktiker.
- kvalifiserer til å forebygge, diagnostisere og behandle odontologiske sykdommer hos voksne pasienter med spesielt kompliserte odontologiske og medisinske/psykiatriske problemstillinger

Forsøksordning med orale helsetjenester i sykehus

<https://helsedirektoratet.no/publikasjoner/forsoksordning-med-orale-helsetjenester-organisert-i-tverrfaglig-miljo-ved-sykehus>

- Forankret i spesialisthelsetjenesten
- Kartlegge behov, bygge kunnskap, utvikle tilbud
- Målgrupper, bla. personer i alle aldre med langvarig psykiatrisk sykdom.
- Spesialist i klinisk odontologi er egnet

Forsøkssykehus:

- UNN, St.Olav, Haukeland, OUS, Lovisenberg

Nasjonal faglig retningslinje for tannhelse- tjenester til barn og unge 0-20 år – publ.2017

<https://helsedirektoratet.no/tannhelse/pagaende-satsningsomrader#nasjonal-faglig-retningslinje-om-tannhelsetjenester-til-barn-og-unge--tannbarn>

Barn og unge med helseutfordringer eller habiliteringsbehov bør prioriteres høyt.

De bør

- ha en egen behandlings- og oppfølgingsplan
- få tilpassede effektive forebyggende tjenester

Tannhelsetjenesten bør ha et systematisk samarbeid med øvrig helsetjeneste og andre relevante.

Helsepersonell kan hjelpe/støtte ungdommen i det daglige tannstellet (tannpuss med fluortannkrem):

- forebygge et destruert tannsett som voksen.

Rettigheter til tannhelsetjenester for personer med alvorlig psykisk lidelse

Tannhelsetjenesteloven § 1-3:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1983-06-03-54>

Den offentlige tannhelsetjenesten skal gi regelmessig og oppsøkende tilbud til:

- a) Barn og ungdom 0-18 år
- b) Psykisk utviklingshemmede
- c) Grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie**
- d) Ungdom 19 - 20 år
- e) Andre grupper som fylkeskommunen har vedtatt å prioritere

Personer i gruppene har rett til «nødvendig tannhelsehjelp», jf. § 2-1.

Gruppe a, b og c: gratis behandling.

Gruppe d: egenandel på 25 %

C1: eldre, langtidssyke og uføre i institusjon

Sykehus, sykehjem, aldershjem o.l. som

- får tilskudd til drift fra en offentlig instans eller
- er tatt med i kommunal/ fylkeskommunal helse- og sosialplan.
- Inkluderer statlige helseinstitusjoner.

C2:eldre, langtidssyke og uføre i hjemmesykepleie

Nye begrep i helse- og omsorgstjenesteloven:

- «Helsetjenester i hjemmet»

Brev fra departementet 2011 og 2015:

- Hjemmesykepleie har tradisjonelt vært sykepleie, inkludert psykiatrisk sykepleie, lettere behandling, sårbehandling og legemiddelhåndtering.
- Pasientenes rettigheter til tannhelsetjenester skal ikke endres som følge av ulikheter i tjenestebegrep i tannhelsetjenesteloven og helse- og omsorgstjenesteloven

Pasienter som mottar følgende tjenester inngår ikke i «hjemmesykepleie» per i dag:

- praktisk bistand
- pleie av pårørende
- tjenester som ytes i form av hjemmebesøk fra statlige ambulante team

Fylkeskommunene kan velge å gi gratis behandling til personer som mottar tjenestene over, selv om de ikke har lovmessige rettigheter.

Tannbehandlingen er gratis

Forskrift om vederlag for tannhelsetjenester i offentlige tannhelsetjeneste:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1984-05-24-1268>

Tannhelsetjenestene skal gis vederlagsfritt når:

- Hjemmesykepleie gis ukentlig sammenhengende i 3 måneder eller mer
- Institusjonsoppholdet varer sammenhengende i 3 måneder eller mer

Det kan kreves vederlag de første 3 månedene hvis institusjonsoppholdet/hjemmesykepleien ikke forventes å vare i mer enn 3 måneder.

- **Unntak hvis tannbehandlingen har sammenheng med eller påvirker den sykdom som pasienten er innlagt eller får pleie for**

Tannhelsetjenester til rusmiddelavhengige utenfor institusjon og hjemmesykepleie

Bestemmelser fra 2006/2008 etter budsjettvedtak i Stortinget:

- Rusmiddelavhengige under kommunal omsorg (mottak av tjenester etter sosialtjenesteloven av 1991)
- Rusmiddelavhengige under legemiddelassistert rehabilitering

Personer som omfattes av dette har ikke lovmessig rett til nødvendig tannhelsehjelp.

Høring om overføring av tannhelsetjenesten fra fylkeskommuner til kommuner – frist 1.10.16

Dagens gruppe C i tannhelsetjenesteloven er foreslått delt i to, i en ny paragraf i helse- og omsorgstjenesteloven:

- Gruppe 3: Personer som mottar helsehjelp i institusjon, herunder helseinstitusjon i spesialisthelsetjenesten
 - Gruppe 4: Personer som mottar helsetjenester i hjemmet i form av sykepleie
-
- Forslaget innebærer i all hovedsak en videreføring av gjeldende rett.

Overføring av tannhelsetjenesten til kommunene

Ny gruppe 5 i helse- og omsorgstjenesteloven:

Personer som på grunn av rusavhengighet mottar ett av følgende tilbud:

- a. tjenester som nevnt i § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b til d
(Personlig assistanse, herunder praktisk bistand og opplæring og støttekontakt. Plass i institusjon, herunder sykehjem.
Avlastningstiltak)
- c. legemiddelassistert rehabilitering
- c. annen tverrfaglig spesialisert behandling for rusavhengighet

Lov om folketrygd – for de som ikke har rettigheter etter tannhelsetjenesteloven

Rundskriv I-8/2015: Folketrygdens stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos tannlege og tannpleier for sykdom.

https://www.regjeringen.no/contentassets/f10cff11945f4f7bbd024499a4b72834/run-dsrkiv_i-8-2015.pdf

§ 1 Innslagspunkt som er spesielt aktuelle for pasienter med psykiske lidelser:

- Periodontitt (Betennelse i tennenes støttevev, tannløsning)
- Hyposalivasjon (Munntørrhet)
- Sterkt nedsatt evne til egenomsorg ved varig sykdom eller ved varig nedsatt funksjonsevne

Tannlegen vurderer om pasienten har krav på støtte fra HELFO.

6. Periodontitt

- Dekkes delvis etter bestemte refusjonstakster
- Godkjente egenandeler inngår i egenandelstak 2

8. Hyposalivasjon som medfører økt kariesaktivitet.

- Må dokumenteres ved spyttprøve
- Dekkes delvis etter refusjonstakster

14. Varig nedsatt evne til egenomsorg.

- Dokumenters av relevant lege eller psykolog.
- Full dekning etter honorartakstene. Kan likevel bli store egenandeler pga fri prisfastsettelse i tannhelsetjenesten.

Personer med alvorlig psykisk lidelse

- Organiseringen av helsetilbudet til disse personene har endret seg siden 1983 da Lov om tannhelsetjenesten ble vedtatt.
- Mange av de som hadde rettigheter i 1983 vil ikke ha det i dag
 - avhenger av regelverkstolkning og organisering lokalt
- Helsedirektoratet ser behov for at personer med alvorlig psykiske lidelser får rett til nødvendige offentlige tannhelsetjenester.
- Departementet vil på et senere tidspunkt vurdere nærmere avgrensning av personkretsen som skal ha rett til tannhelsetjenester.

Spørsmål fra salen

- **De som er blitt friske/rehabilitert fra sin rusmiddelavhengighet, og er mer motivert for-/i stand til følge opp tannbehandlingen, har ikke lenger rettigheter til tannhelsetjenester. Det er svært uheldig.**

Helsedirektoratet er klar over dette, men vi takker for innspillet og tar det med oss.
Personer med lav inntekt kan søke NAV om dekning av utgifter.

- **Hva med distrikt hvor den offentlige tannhelsetjenesten har dårlig dekning og man får ulike svar avhengig av hvem man kontakter?**

Kontakt fylkestannlegen/øverste leder av den offentlige tannhelsetjeneste i fylket, og deretter gjerne Helsedirektoratet hvis negativt svar.

- **Bruk av psykofarmaka som kriterium for offentlige tannhelsetjenester?**

Helsedirektoratet tar dette med til vurdering når kriteriene skal endres.

Avklaring av pasienters rettigheter til tannhelsetjenester etter tannhelsetjenesteloven

Helsepersonell og andre som er i kontakt med disse pasientene er ofte de eneste som kan hjelpe pasientene til å få tannbehandling.

Den offentlige tannhelsetjenesten har plikt til å gi et oppsøkende tilbud (til dem som faller inn under de prioriterte gruppene), men har ingen oversikt over personene i gruppe c.

Råd om å undersøke rettighetene for pasientene:

- Ta kontakt med lokal tannklinikk.
- Hvis avslag, kontakt fylkestannlegen/øverste leder av den offentlige tannhelsetjenesten (se fylkeskommunens nettside).
- Hvis fylkestannlegen gir avslag, ta gjerne kontakt med Helsedirektoratet, postmottak@helsedir.no, pb 7000 St Olavs plass, 0130 Oslo,